

Ларіна Р.Р., Лук'янова О.Ю.

Інформаційно-логістичне забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону в умовах транскордонного співробітництва

У статті резюмовано необхідність формування інформаційно-логістичного забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону в умовах транскордонного співробітництва. Обґрунтовано можливий базис його створення. Доведено актуальність його формування та використання для Автономної Республіки Крим.

Ключові слова: управління, рекреаційний регіон, механізм, інформаційно-логістичне забезпечення, підвищення конкурентоспроможності, транскордонне співробітництво.

Постановка проблеми. В сучасних умовах поширення глобалізаційних процесів, завдань держави щодо входження України до ЄС, особливої актуальності набуває проблема підвищення конкурентоспроможності окремих регіонів, що є можливим завдяки ефективному використанню їх економічного потенціалу. В таких умовах значну роль відіграє регіональна конкурентоспроможність, що пов'язано з виходом регіонів на світовий ринок, як самостійних суб'єктів ринкової економіки, що сприяють зростанню економіки країни в цілому. Регіон як самостійна територіально організована економічна система постійно стає не тільки окремим діючим економічним агентом національної економіки, але й вступає в світові конкурентні процеси. Стан і роль територіально організованих економічних систем виявляються залежними не тільки від макроекономічних умов або можливостей самих регіонів, але й від розміщення конкурентних сил, механізмів конкурентної взаємодії регіонів і позицій регіону в цій взаємодії.

Про важливість питання свідчить і той факт, що Україна вже входить до кола учасників Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво [1;2] та залучена до спільних дій, спрямованих на встановлення й поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних і інших відносин між територіальними громадами, їхніми представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України, відповідальними органами влади інших держав у межах компетенції за їхнім національним

законодавством. У соціально-економічному напрямку ця діяльність реалізується завдяки функціонуванню підприємств у кластерах на транскордонних територіях, у єврорегіонах «Буг», «Карпатський єврорегіон», «Нижній Дунай», «Верхній Прут», «Дніпро», «Слобожанщина», «Ярославівна», «Чорноморський єврорегіон», «Донбас», вхорженні до транскордонних ринків. Зрозуміло, що в цих умовах для повноцінної співпраці необхідно підвищувати не тільки конкурентоспроможність вітчизняних підприємств, але й окремих регіонів.

Актуальність дослідження визначає проблема непогодженості механізмів розвитку інформаційних систем і методів забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів регіональних ринків рекреаційних послуг.

Отже, формування й впровадження концепції інформаційно-логістичного забезпечення конкурентоспроможності рекреаційного регіону є надзвичайно актуальним питанням, оскільки інформаційно-логістичне забезпечення є одним із основних інструментів сучасного організаційно-економічного механізму розвитку регіональної економіки, що матиме значний вплив на підвищення ефективності управління туристичною і курортно-рекреаційною сферою. Саме впровадження такого механізму сприятиме об'єднанню однорідних туристичних підприємств, супутніх фірм і організацій, що виробляють і реалізують рекреаційно-туристичні послуги та створити гідну конкуренцію подібним системам на міжнародному ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різні аспекти формування конкурентоспроможності окремих суб'єктів господарювання та управління нею досліджували зарубіжні та вітчизняні автори Л. Борлакова, І. Гевко, М. Кизим, С. Клименко, Р. Ларіна, О. Лук'янова, В. Репин, Р. Фатхутдинов, R. Axelrod, J. Barney, B. Bensoussan, P. Drucker, R. Eisenstat, R. Hoskisson, A. Kohn, Th. Lee, P. H. Malone, D. Miller, J. Morgan, M. Peteraf, Sh. Shoji, A. Thompson, R. Wood та інші. Дослідженню сутності поняття «регіональна конкурентоспроможність» та окремих її складових, а саме «конкурентоспроможність курортно-рекреаційного комплексу регіону» присвячені праці Н. Головченко, де автор розглядає розбіжності в теоретичних переконаннях щодо оцінки конкурентоспроможності регіону та курортно-рекреаційного комплексу регіону, аналізує сучасний стан курортно-рекреаційної сфери АР Крим, визначає чинники позитивного та негативного впливу на розвиток курортно-

рекреаційного комплексу регіону та рівня його конкурентоспроможності. На основі запропонованої моделі конкурентоспроможності регіону Н. Головченко надає концептуальний підхід щодо оцінки конкурентоспроможності курортно-рекреаційного комплексу регіону та модель оцінки ризиків функціонування підприємств, активність яких є одним із основних елементів конкурентоспроможності регіонального комплексу, науково обґрунтовує напрямки підвищення конкурентоспроможності курортно-рекреаційного комплексу регіону. Разом із тим, ще не досить уваги приділено питанням забезпечення конкурентоспроможності регіонів. Крім того, на сьогодні не знайшло відображення рішення задачі системного рівня з розробки, впровадження та супроводу інноваційного механізму конкурентоспроможності рекреаційного регіону в умовах транскордонного співробітництва, що й визначило мету даної публікації.

Мета статті – обґрунтувати доцільність і необхідність формування механізму інформаційно-логістичного забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону в умовах транскордонного співробітництва.

Основний зміст. Важливою складовою економічної системи рекреаційного регіону є успішне функціонування його територіально-рекреаційної системи та формування і впровадження на її основі інноваційних дієвих механізмів, які б дали змогу ефективно використовувати природні та антропогенні рекреаційні ресурси, історичну та культурну спадщину і значно посилити вплив сфери рекреації і туризму на економічний розвиток регіону.

Питання інформаційно-логістичного забезпечення підвищення конкурентоспроможності регіону розглядаються нами як розвиток загальної теорії логістики, створеної працями А. Альбекова, Б. Анікіна, М. Гордона, М. Залманової, Є. Крикавського, Р. Ларіної, Л. Міротіна, Ю. Неруша, В. Сергєєва, В. Стаханова, С. Уварова, В. Федька й інших вчених.

Невід'ємним і дуже важливим елементом логістичної системи є підсистема, що забезпечує проходження й обробку інформації, яка при детальному розгляданні розгортається в складну інформаційну систему. Вона, в свою чергу, складається з функціональної і забезпечувальної підсистем, які забезпечують всебічну інтеграцію всіх елементів управління, їх оперативну і надійну взаємодію.

Мотивом для встановлення міцних організаційних зв'язків в логістичній системі слугує підвищення загальної конкурентоспроможності. Цей мотив спирається на дві основні ідеї. По-перше, це загальна впевненість в тому, що співпраця веде до зменшення ризику і значного зростання ефективності всього процесу. Для встановлення щільної взаємодії потрібен добре налагоджений обмін інформацією між ключовими учасниками процесу. По-друге, співробітництво попереджає непродуктивні витрати і дублювання дій. Інформаційний обмін і сумісне планування сприяють усуненню (або суттєвому зменшенню) ризику, пов'язаному з не виправданим завищенням рівня запасів. Фактично, при добре налагодженому інформаційному обміні і правильному використанні інформації можна позбавитися багатьох проблем. Проблемам функціонування інформаційних потоків в економіці присвячені праці ряду сучасних економістів, в частковості: Т. Родкіної, В. Сергєєва, Д. Стаханова й інших.

Сьогодні більшість суб'єктів господарювання, що успішно функціонують в тих чи інших сферах, активно використовуються логістичні зв'язки як інструмент підвищення конкурентоспроможності. Спираючись на власні ресурси і продуктивну співпрацю, вони довели свою компетентність в логістиці до такого рівня, що вона стала ключовим фактором, основою всієї їх стратегії господарювання.

Прагнення подолати спад конкурентоспроможності в сфері туризму і рекреації знайшло відображення в новій концепції – інформаційно-логістичному забезпеченні конкурентоспроможності рекреаційного регіону.

Отже, під інформаційно-логістичним забезпеченням конкурентоспроможності рекреаційного регіону в умовах транскордонного співробітництва будемо розуміти механізм формування та розвитку єдиної кластерної сукупності економічних бізнес одиниць рекреаційного регіону, інтегрованих між собою ланцюгами постачань і ефективно функціонуючих в умовах транскордонного співробітництва.

Утворена таким чином система має конкурентні переваги, властиві сучасним логістичним системам, основними ознаками яких є синергічність, емерджентність, клієнтоорієнтованість. Крім того, як вже було доведено в попередніх публікаціях [5;6], дія таких систем заснована на процесному підході, який забезпечує обов'язкове виконання регламентацій міжнародного стандарту ISO 9001:2008 (системи менеджменту якості), а

також ISO 31000:2009 (системи риск-менеджменту), ISO 50001:2011 (системи менеджменту споживання енергії), ISO/PAS 8000:2007 (системи соціальної відповідальності), ISO 14001 (системи екологічного менеджменту), ISO 10006:2003 (система управління якістю в проєктах), CALS-технологій, теорії обмежень Е. Голдрата та інших методично-компетенційних інструментів.

Одним із ключових факторів підвищення конкурентоспроможності є оптимізація бізнес-процесів, що в нашому випадку реалізується за допомогою означеного інструментарію, який дозволяє візуалізувати, вимірювати, формувати, проводити моніторинг і коректувати бізнес-процеси суб'єктів господарювання рекреаційного регіону в заданому напрямі.

Важливою характеристикою даного інструментарію є можливість його широкого використання для рішення інших завдань: оптимізація ланцюгів постачань, формування ефективної системи управління ними, раціональна організація потоків товарів, їх запасів, сервісу і пов'язаної інформації і т.д.

Все це в підсумку сприятиме об'єднанню однорідних туристичних підприємств, супутніх фірм і організацій, що виробляють і реалізують рекреаційно-туристичні послуги та створенню гідної конкуренції подібним системам на міжнародному ринку, залученню іноземних інвестицій та міжнародному партнерству. Також дозволяє досягти конвергенції регіонального розвитку, раціональної територіальної організації, впровадити кластерний підхід, підвищити якість туристичних послуг та сфокусувати увагу на системному баченні елементів логістико-менеджменту на мікро-, мезо- та макрорівнях, характеризувати зв'язки між ними та поліпшувати якість прийняття управлінських рішень.

Основною метою створення інформаційно-логістичного забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону є:

- посилення конкурентоспроможності рекреаційно-туристичної сфери регіону та диверсифікація рекреаційних та туристичних послуг;
- підвищення ефективності управління туристичною і курортно-рекреаційною сферою;
- збільшення впливу на економіку регіону та зміцнення регіонального економічного потенціалу;
- задоволення соціальних потреб населення не тільки регіону, а й всієї країни у послугах лікування, профілактики,

реабілітації, оздоровлення, відпочинку тощо.

Формування інформаційно-логістичного забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону в умовах транскордонного співробітництва, що пропонується, розробляється в рамках модернізаційного сценарію Стратегії економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим на 2011-2020 рр. [3] з метою виявлення можливих шляхів подолання проблем диспропорцій регіонального розвитку, нерациональної територіальної організації, відсутності кластерного підходу, низької якості туристичних послуг, зменшення рівня конкурентоспроможності підприємств рекреаційної сфери Криму в Чорноморському єврорегіоні.

При формуванні моделі інформаційно-логістичного забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону в умовах транскордонного співробітництва необхідно враховувати, що на сучасному етапі визначення завдання та «точок дії» для інноваційного покращення значною мірою ускладнено комплексним характером логістики як багатоелементної системи. Перш ніж говорити про реформування конкурентоспроможного потенціалу окремих суб'єктів господарювання, що функціонують на території певного рекреаційного регіону і становлять базу для його розвитку, необхідно сформувати модель інформаційно-логістичного забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону, за допомогою якої можна буде визначити найбільш важливі компоненти, що потребують поліпшення, а також найбільш впливові чинники і їх вагомість, що буде здійснено нами у наступних публікаціях.

Висновки. Отже, формування інформаційно-логістичного забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону активізує вирішення не тільки проблем конкурентоспроможності сфери рекреації і туризму, але й цілого ряду питань, пов'язаних із підвищенням ефективності управління сферою рекреації і туризму, розробкою програм регіонального розвитку, стимулюванням інноваційної діяльності, взаємодії великого і малого бізнесу, підвищенням конкурентоспроможності регіону і країни в цілому. Сформоване таким чином інформаційно-логістичне забезпечення підвищення конкурентоспроможності рекреаційного регіону дозволяє визначити можливі шляхи досягнення ряду інтегральних стратегічних цілей розвитку Автономної Республіки Крим і сприяє використанню інтенсивної моделі економічного зростання, освоєнню

потенціалу міжрегіональної кооперації, перетворенню співпраці з іншими регіонами України в ключовий фактор динамізації економічного зростання Автономної Республіки Крим, розвиток Криму як національного і міжнародного центру туризму та рекреації, вирівнювання міжрегіональних диспропорцій, забезпечення екологічної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Про приєднання України до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями: постанова ВР України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст.370. (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1879-IV (1879-15) від 24.06.2004).

2. Про схвалення Концепції Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

3. Стратегія економічного і соціального розвитку Автономної республіки Крим на 2011-2020 рр. [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ark.gov.ua/images/strategiya2011-2020new-5.pdf>.

4. Proposal for a Council Decision on the conclusion of the Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?language=EN&reference=COM_COM%282013%290290.

5. Ларіна Р. Р. Логістична стратегія розвитку рекреаційного туризму як чинник підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств в умовах транзитивної економіки України / Р. Р. Ларіна, О. Ю. Лук'янова // Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського національного торгово-економічного університету. – 2013. – №3(51). – С. 196–201.

6. Ларіна Р. Р. Особливості кореляції процесного менеджменту і управління ризиками в діяльності суб'єктів господарювання / Р. Р. Ларіна, О. Ю. Лук'янова // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 11. – С.15–17.

Ларина Р.Р., Лукьянова Е.Ю.

**Информационно-логистическое обеспечение
повышения конкурентоспособности
рекреационного региона в условиях
трансграничного сотрудничества**

В статье резюмирована необходимость формирования информационно-логистического обеспечения повышения конкурентоспособности рекреационного региона в условиях трансграничного сотрудничества. Обоснован возможный базис его формирования. Доказана актуальность его создания и использования для Автономной республики Крым.

Ключевые слова: *управление, рекреационный регион, механизм, информационно-логистическое обеспечение, повышение конкурентоспособности, трансграничное сотрудничество.*

Larina R.R., Lukyanova O.Y.

**Region competitiveness development informational
and logistical support for cross-border cooperation
conditions**

In the article it is summarized need for a recreation area competitiveness information and logistical support in cross-border cooperation. It is given reasonable possible basis for creation of such a mechanism. It is proved its relevance for the creation and use in Autonomous Republic Crimea.

Key words: *management, recreational area, mechanism of informational and logistical support, competitiveness improvement, cross-border cooperation.*